

ΜΙΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΣΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑ

ΜΙΑ ΑΠΟ τις πιο ενδιαφέρουσες διεθνείς διασκέψεις, για ένα ζήτημα το οποίο απασχολεί έντονα ολόκληρο τον κόσμο, χωρίς οι συνέπειές του να έχουν γίνει ευρύτερα γνωστές, πραγματοποιήθηκε την εβδομάδα που πέρασε στο Μόντρεαλ του Καναδά.

Πάνω από εκατό ειδικοί έλαβαν μέρος σε μία διεθνή διάσκεψη με τίτλο «Η ιδιωτική ζωή», όπου μίλησαν για όλα εκείνα τα στοιχεία της σύγχρονης πληροφορικής και τεχνολογίας, τα οποία χρησιμοποιούνται από όσους θέλουν να παρακολουθούν, να επεμβαίνουν και να καθορίζουν την ιδιωτική ζωή των ανθρώπων.

ΕΚΕΙ, συζητήθηκαν τα πάντα:

- Από το ιατρικό μυστικό μέχρι την εμπιστευτική διαχείριση των τραπεζικών λογαριασμών.
- Από την προσωποποιημένη προώθηση των εμπορευμάτων μέχρι τα δελτία ταυτότητας.
- Από την επεξεργασία ενός κώδικα κυκλοφορίας στο Ιντερνέτ μέχρι το παγκόσμιο φακέλωμα του Σένγκεν!..

Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ και η πληροφορική τέθηκαν στο μικροσκόπιο ή μάλλον οι αυθαιρέτες και καταχρηστικές χρήσεις τους, αλλά εκείνο που απασχόλησε περισσότερο τους συνέδρους ήταν η μαζική εφαρμογή, σε ολόκληρο τον κόσμο, συστημάτων παρακολούθησης (αλλά και συστημάτων προστασίας των ατόμων), όπως τα παράδειγμα λογισμικά συστήματα κρυπτογράφησης που

«Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΖΩΗ ΧΩΡΙΣ»

επιτρέπουν την προστασία των μηνυμάτων που στέλνονται στις λεωφόρους του Ιντερνέτ ή συστήματα κωδικοποίησης των επικοινωνιών μέσω τηλεφώνου ή φαξ για να μην αποκαλύπτεται το περιεχόμενό τους.

Ένα από τα ζητήματα που απασχόλησαν το συνέδριο ήταν η περίφημη «Οδηγία» της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Για την προστασία των προσωπικών δεδομένων», που θα τεθεί σε εφαρμογή το 1998.

ΣΥΖΗΤΗΘΗΚΑΝ ακόμη ζητήματα ελευθερίας του Τύπου απέναντι στο δικαίωμα της προσωπικής ζωής και όλα εκείνα τα ζητήματα που αφορούν την καθημερινή ζωή των ανθρώπων, που χωρίς να το αντιλαμβάνονται «φακελώνονται»: στοιχεία που αφορούν τις πιο οικείες πλευρές της προσωπικότητάς τους μπορούν να αξιοποιηθούν από πολλούς και διάφορους κρατικούς ή ιδιωτικούς φορείς...

Ο ΠΟΛΥΣ κόσμος δεν αντιλαμβάνεται ακόμη ότι ορισμένα στοιχεία μπορούν να αποκαλύπτουν κάποιες πλευρές της ζωής, τις οποίες ενδεχομένως να μη θέλουμε να αποκαλύψουμε. Π.χ.:

- Κάποιος που ταξιδεύει δηλώνει εκ των προτέρων στο πρακτορείο ταξιδιών, το φαγητό που θέλει στο αεροπλάνο, αποκαλύπτοντας έτσι τη θρησκεία του (π.χ. φαγητό κόσερ για τους εβραίους ή φαγητό που να μην περιέχει χοιρινό για τους μουσουλμάνους).
- Κάποιος δηλώνει ότι θέλει μονόκλινο ή δίκλινο δωμάτιο στο ξενοδοχείο όπου θα καταλύσει, ενώ ταξιδεύει μόνος...

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ήταν η σύγκρουση ευρωπαίων και βορειοαμερικάνων ειδικών γύρω από τους τρόπους προστασίας της ιδιωτικής ζωής στις λεωφόρους των πληροφοριών. Καθημερινά, πειρατές μπαίνουν στα δίκτυα, αλλάζουν δεδομένα, αξιοποιούν πληροφορίες και

Ο καθηγητής και ο πρωθυπουργός

προκαλούν σύγχυση, γεγονός που υποχρεώνει τους ειδικούς να υποθετήσουν υποχρεωτικούς κανόνες τόσο στο νομικό επίπεδο όσο και στο τεχνικό.

● Οι αμερικάνοι τείνουν περισσότερο στη μη υποθήτση κωδίκων, αφήνοντας την αγορά να ρυθμίζει το ζήτημα.

● Οι ευρωπαίοι προτείνουν λύσεις με βάση την ευρωπαϊκή Οδηγία, την οποία εξέδωσε η Ευρω-

Ο καθηγητής και ο πρωθυπουργός

ψη στο δικαίωμα των ατόμων να κρίνουν εκείνα τη χρήση των προσωπικών δεδομένων τους.

Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ έδωσε τη δυνατότητα σε κορυφαίους επιστήμονες ή ειδικούς να διαπραγματευτούν ενδιαφέρουσες πλευρές του ζητήματος.

Ανάμεσα τους ένας Έλληνας, ο αδελφός του πρωθυπουργού Σπύρος Σημίτης, καθη-

Ιατρικοί φακέλοι, τραπεζικοί λογαριασμοί, προώθηση εμπορευμάτων, δελτία ταυτότητας, Ιντερνέτ και συμφωνία του Σένγκεν

γητής της Νομικής Σχολής του πανεπιστημίου Γκαίτε της Φραγκφούρτης, επισκέπτης καθηγητής του Πανεπιστημίου Γέιλ των Ηνωμένων Πολιτειών και του Πανεπιστημίου των Παρισίων, επί δεκαπέντε χρόνια επίτροπος για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο Έσσαν της Γερμανίας και σήμερα επικεφαλής του Κέντρου Έρευνας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο Πανεπιστήμιο της Φραγκφούρτης.

ΔΙΑΤΥΠΩΘΗΚΕ, όμως, και η άποψη ότι πέρα από τη φιλελεύθερη ή την καταναγκαστική προέγχιση υπάρχει και μια τρίτη άποψη που θέλει την προστασία της ιδιωτικής ζωής στα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα, εγκαταλείποντας έναν μυθοποιημένο κώδικα κυκλοφορίας και τις καθαρά κρατικιστικές ρυθμίσεις.

Η άποψη αυτή βασίζεται περισσότερο στη χρησιμοποίηση διαφόρων τεχνικών για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον κυβερνοχώρο, με έμ-

μηνη της Νομικής Σχολής του πανεπιστημίου Γκαίτε της Φραγκφούρτης, επισκέπτης καθηγητής του Πανεπιστημίου Γέιλ των Ηνωμένων Πολιτειών και του Πανεπιστημίου των Παρισίων, επί δεκαπέντε χρόνια επίτροπος για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο Έσσαν της Γερμανίας και σήμερα επικεφαλής του Κέντρου Έρευνας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο Πανεπιστήμιο της Φραγκφούρτης.

Η ΠΟΛΥ συνοπτική και μεστή εισήγηση του καθηγητή Σημίτη

αναλύεται, πολύ πιο κατανοητά, στη συνέντευξη που παραχώρησε στην ανταποκρίτρια του ΑΠΕ στο Μόντρεαλ του Καναδά Ιουστίνη Φραγκουλής (που δημοσιεύουμε ολοκλήρη χωριστά), μιλώντας και για την Ελλάδα. Απαντώντας σε σχετικές ερωτήσεις (για το τι συμβαίνει στην Ελλάδα και το τι προβλέπει η ελληνική νομοθεσία) λέει:

«Αυτό που δεν καταλαβαίνουν μερικοί είναι ότι για να επιτευχθεί η προστασία του ατόμου, για να μπορέσουν να περιορισθούν τα στοιχεία που έχουν στη διάθεσή τους οι αρχές, πρέπει να υπάρξει εσωτερικός νόμος για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και εσωτερική αρχή ανεξάρτητη, που θα εξασφαλίζει την προστασία αυτή. Στην Ελλάδα μέχρι τον Ιανουάριο του 1997 δεν υπήρχε νόμος και αυτή τη στιγμή δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της δημιουργίας της αρχής της προστασίας. Άρα η Ελλάδα απορρίφθηκε από το Σένγκεν, επειδή δεν είχε ολοκληρώσει τις προστατευόμενες διαδικασίες. Σε μια χώρα όπου βασιλεύει το φακέλωμα επί δεκαετίες μετά τον εμφύλιο είναι απαράδεκτο να περάσει μια τέτοια νομοθεσία μόνο το 1997. Αυτή η νομοθεσία είναι βασισμένη στην Οδηγία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αλλά σε ορισμένα βασικά σημεία την ξεπερνάει, σιζώντας την προστασία των ατόμων στην Ελλάδα, και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια περαιτέρω εξέλιξη της προστασίας, με ειδικές ρυθμίσεις σε ορισμένους τομείς».

ΤΕΛΙΚΑ οι μετέχοντες στη διάσκεψη συζητήσαν τη δυνατότητα δημιουργίας μιας διεθνούς γραμματείας για την ιδιωτική ζωή με έδρα το Μόντρεαλ, η οποία θα λειτουργήσει ως κέντρο ενός δικτύου ανταλλαγής πληροφοριών ανάμεσα στους ειδικούς των διαφόρων χωρών.

Η εισήγηση του καθηγητή Σπύρου Σημίτη ήταν από τις πιο συγκροτημένες και αποτελεσματικές άξονα πολλών συζητήσεων, αλλά παρέμεινε άγνωστη για το ελληνικό κοι-

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΣΠΥΡΟΥ ΣΗΜΙΤΗ

Να εξασφαλιστεί δίχως αοριστίες η προστασία του πολίτη στην περίπτωση των προσωπικών δεδομένων

Ολοκλήρη η συνέντευξη του καθηγητή Σπύρου Σημίτη στην ανταποκρίτρια του ΑΠΕ στην Καναδά Ιουστίνη Φραγκουλής έχει ως εξής:

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιοι λόγοι έφεραν 100 ειδικούς από όλο τον κόσμο στη Διεθνή Διάσκεψη για την προστασία του ιδιωτικού βίου στο Μόντρεαλ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: «Από το 1970 και ύστερα άρχισε να γίνεται αισθητό το πρόβλημα της χρήσης των προσωπικών πληροφοριών, είτε από ιδιωτικές εταιρίες είτε από κρατικές υπηρεσίες και άρχισαμε να συνειδητοποιούμε τα αποτελέσματα της χρήσης αυτής στην εξέλιξη της δημοκρατικής κοινωνίας και στα δικαιώματα του ατόμου. Διάφοροι νόμοι έχουν θεσπιστεί στην Ευρώπη και στον Καναδά επί του θέματος. Σήμερα έχει γίνει αντιληπτό ότι χρειάζεται ένας συντονισμός των αντιδράσεων σε διεθνές επίπεδο και προκειμένου να συμβεί αυτό, ένα συνέδριο σαν αυτό του Μόντρεαλ είναι απολύτως αναγκαίο».

ΕΡ.: Ποια είναι τα αποτελέσματα της χρήσης των προσωπικών δεδομένων;

ΑΠ.: «Σήμερα, λόγω της ανάπτυξης της

τεχνολογίας, είμαστε σε θέση να συλλέξουμε πληροφορίες για το άτομο, σε βαθμό που να γνωρίζουμε τις συνήθειές του, την καθημερινή του πορεία, τις προτιμήσεις του σε βαθμό που να αλλάζει η τακτική τόσο στον ιδιωτικό, όσο και στο δημόσιο τομέα. Οποιαδήποτε επιχείρηση θέλει να πουλήσει ορισμένα προϊόντα, με βάση αυτές τις πληροφορίες, μπορεί να προσωποποιήσει την προσέγγισή της στον καταναλωτή και το ίδιο το προϊόν, κατορθώνοντας να τον κατευθύνει στην ιδιωτική του ζωή. Π.χ. οι ασφαλιστικές εταιρίες, έχοντας όλες τις πληροφορίες για τα άτομα, μπορούν να αλλάζουν την τακτική τους και με βάση τα γενετικά τους χαρακτηριστικά μπορούν να αποφασίζουν ποιους πολίτες θα ασφαλίζουν και ποιους όχι. Ο εργοδότης, έχοντας όλα και περισσότερη πρόσβαση στις πληροφορίες για τα άτομα, μπορεί να κάνει επιλογές για την πρόσληψή τους με διαφορετικό τρόπο, που θα δυνατό να αποκλείσει μερίδα του πληθυσμού. Το κράτος με βάση τα προσωπικά δεδομένα μπορεί να επιλέξει τους μετανάστες προς αυτό, χωρίς να το γνωρίζουν οι ίδιοι οι ενδιαφερόμενοι και χωρίς να μπορούν να αμυνθούν. Αυτό είναι το

μέγιστο πρόβλημα, ότι με την ανεξέλεγκτη πρόσβαση στις προσωπικές πληροφορίες γίνονται επιλογές, χωρίς να μπορεί το άτομο να αντιδράσει σ' αυτές, καταλήγοντας στο σημείο να το αφαιρούν τα θεμελιώδη ατομικά του δικαιώματα. Μια δημοκρατική κοινωνία βασίζεται στο ότι το άτομο μπορεί να κατευθύνει την εξέλιξη του και εκείνη του συνόλου με βάση τις προσωπικές του σκέψεις. Οι προσωπικές σκέψεις παύουν να υπάρχουν όταν το άτομο καταβυθίζεται από τρίτους».

ΕΡ.: Πώς βλέπετε τη συνθήκη του Σένγκεν; Ισοπεδώνει το άτομο με την πρόσβαση των κρατών - μελών της Ε.Ε. στις προσωπικές πληροφορίες των πολιτών;

ΑΠ.: «Η συνθήκη του Σένγκεν — άσχετα με τον αν κάποιος αποδέχεται ή απορρίπτει μέρη της — είναι αναγκαίο αποτέλεσμα της ενοποίησης της Ευρώπης. Όταν παύουν να υπάρχουν εσωτερικά σύνορα κρατών - μελών είναι απολύτως αναγκαίο να αντικατασταθούν με τα εξωτερικά σύνορα της Ευρώπης. Δεν νοείται ενοποίηση της Ευρώπης χωρίς κοινή πολιτική όσον αφορά την πρόσβαση στην Ευρώπη. Το πρόβλημά μας τώρα είναι οι όροι

ΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ»

νό, γι' αυτό παραθέτουμε τα δέκα βασικά σημεία της, όπως ακριβώς τα διατύπωσε ο ίδιος στο αγγλικό κείμενο που διανεμήθηκε στη διάσκεψη:

1 «Οι ομώνοι δεν ήταν ποτέ τόσο καλοί. Όχι μόνο ο αριθμός των εθνικών νόμων που αποβλέπουν απεριφράστα στην προστασία των προσωπικών πληροφοριών αυξήθηκε σταθερά, αλλά και νέα, πολύ περισσότερα φιλοδοξία και επεξεργασμένα διεθνή κείμενα έχουν υιοθετηθεί. Έτσι, η οδηγία της Ε.Ε. του 1995 εγκαθίδρυσε ένα υποχρεωτικό ρυθμιστικό καθεστώς για τα κράτη - μέλη το οποίο συνδέει επίσης τη ροή των πληροφοριών δια μέσου των συνόρων με καθαρές, εξίσου δεσμευτικές προϋποθέσεις. Επίσης, το Διεθνές Γραφείο Εργασίας υιοθέτησε το 1996 ένα Κώδικα Πρακτικής για την επεξεργασία των στοιχείων των εργαζομένων που δείχνει την αργή, αλλά αναπόφευκτη υποκατάσταση ενός ευρύτατου πανδέκτη με συγκεκριμένους κανόνες για κάθε τομέα. Επίσης, η Συμφωνία της GATT το 1994 έθεσε τέλος στις άπειρες προσπάθειες να χρησιμοποιούνται προσωπικές πληροφορίες ως απλό εμπόρευμα, αναγνωρίζοντας σαφώς το δικαίωμα των κρατών - μελών να εφαρμόζουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για μια αποτελεσματική προστασία των προσωπικών δεδομένων. Έτσι, καθένα από αυτά τα κείμενα επιβεβαιώνει ότι η προστασία των προσωπικών πληροφοριών είναι προϋπόθεση της ικανότητας του ατόμου να επικρατεί και να ασκεί τα θεμελιώδη δικαιώματά του.

2 Αλλά, όσο ενθαρρυντικά αν είναι αυτά τα στοιχεία, η προστασία των προσωπικών πληροφοριών βρίσκεται, ένα τέταρτο του αιώνα μετά την εφαρμογή του πρώτου νόμου, σε ένα σταυροδρόμι. Για τέσσερις τουλάχιστον λόγους, η αντίθεση σε μια υποχρεωτική ρύθμιση αυξάνεται, παρά όλες τις αντιθέτες

βεβαιώσεις, ο όγκος των προσωπικών πληροφοριών που υφίστανται επεξεργασία αυξάνεται συνεχώς, ο χαρακτήρας τους υφίσταται μια ουσιαστική αλλαγή και η τεχνική υποδομή έχει αλλάξει ριζικά.

3 Καμία από τις πολλές εθνικές ή διεθνείς εκκλήσεις να υιοθετηθούν δεσμευτικοί κανόνες για τη χρήση των προσωπικών πληροφοριών δεν εμπόδιε κυβερνήσεις από το να προωθηθούν πολιτικές που αντιτίθενται στις αρχές της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτής της σαφώς διαφορούμενης στάσης είναι:

● Ο περίεργος συνδυασμός της εμφατικής δεσμεύσης στην προστασία της ιδιωτικής ζωής με την όχι λιγότερο κατηγορηματική απαίτηση ότι η ευελιξία και η απορρύθμιση δεν θα πρέπει να αγνοούνται.

● Οι ευριπότες προσπάθειες να εισαχθούν "ταυτότητες πολι-

4 Οι εξυπνες κάρτες και το Ιντερνέτ άλλαξαν κατά τρόπο εντυπωσιακό τον όγκο των δεδομένων που συλλέγονται, επιτάχυναν την απώλεια της ανωνυμίας των δεδομένων των ατόμων και μετατόπισαν την έμφαση από τις δημοσίες στις ιδιωτικές τράπεζες δεδομένων. Ποτέ μέχρι σήμερα η συμπεριφορά των ατόμων δεν είχε παρατηρηθεί και καταγραφεί τόσο στενά. Ποτέ μέχρι σήμερα η διάδοση των όλο και περισσότερων λεπτομερειών δεδομένων δεν ήταν τόσο έντονη και η εμπορευματοποίηση των προσωπικών δεδομένων τόσο απεριφράστη. Εξάλλου, επειδή οι ιδιωτικές τράπεζες δεδομένων αποθηκεύουν ένα χωρίς προηγούμενο όγκο και μια εξίσου χωρίς προηγούμενο ποικιλία δεδομένων, οι κυβερνήσεις — όπως δείχνει η εμπειρία στην αστυνομία και στις φορολογικές υπηρεσίες — τείνουν όλο και περισσότερο να αντικαταστήσουν την άμεση συλλογή (δεδομένων) με μια κυριολεκτικά απεριόρι-

Η σύγκρουση ευρωπαϊών και βορειοαμερικάνων για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις λεωφόρους των πληροφοριών

τών" οι οποίες είτε συγκεντρώνουν τα περισσότερα από τα στοιχεία τα οποία ήδη έχουν αποθηκευτεί ή προσφέρουν ένα κλειδί για άμεση πρόσβαση στις ποικίλες συλλογές προσωπικών πληροφοριών που έχουν συγκεντρώσει δημόσια όργανα.

● Η εξίσου διακριτική τάση να συναφθούν διεθνείς συμφωνίες, ιδιαίτερα στην αστυνομία, στον τομέα της υγείας ή των τελωνείων, που υποτάσσουν μια εκτεταμένη ανταλλαγή προσωπικών πληροφοριών σε κανόνες, οι οποίοι μειώνουν ή ακυρώνουν τις στοιχειώδεις απαιτήσεις μιας αποτελεσματικής προστασίας των δεδομένων.

στη πρόσβαση στις ιδιωτικές τράπεζες δεδομένων.

5 Η επέκταση της επεξεργασίας των γενετικών δεδομένων είναι το κατ' εξοχήν παράδειγμα της εξελισσόμενης ποιοτικής αλλαγής στη χρήση των προσωπικών πληροφοριών. Το ευρύ φάσμα των μέχρι σήμερα απρόσιτων πληροφοριών, η άκρα ευαισθησία τους και οι μακρόπνοες συνέπειες της χρήσης τους δείχνουν την ανάγκη της επανεξέτασης και υπεράσπισης των υπαρχουσών ρυθμίσεων για την προστασία των δεδομένων.

6 Όλοι οι κανόνες που αναφέρονται στην επεξεργασία

Ο ΤΡΑΓΙΚΟΣ θάνατος της πριγκίπισσας Νταϊάνας αποτέλεσε αφορμή για έντονες συζητήσεις με κυρίαρχη την τοσαυτήση ότι δεν θα πρέπει να περιοριστεί η ελευθεροτυπία, που είναι όρος απαραίτητος για την ομαλή λειτουργία της δημοκρατίας.

Η ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ του «Όργανου για την Ελευθερία του Τύπου» στις Ηνωμένες Πολιτείες κατήγγειλε τους προτιμότερους νέους κανόνες ως δραστικότερους από ό,τι με πρόγραμμα τους ελέγχους που κάνουν κατάχρηση της ελευθερίας του Τύπου, όπως αυτοί που συνέβαλαν στο θάνατο της Νταϊάνας, κάποιες κυβερνήσεις βρίσκουν πρόσφορο έδαφος προσπαθώντας να φιλώσουν τον Τύπο.

προσωπικών δεδομένων αντανάκλουν μια συγκεκριμένη φάση της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών. Κατά συνέπεια είναι προσωρινές αντιδράσεις σε μια συνεχή και με ολόένα μεγαλύτερη ταχύτητα εξελισσόμενη τεχνολογία. Το Ιντερνέτ είναι, λοιπόν, όχι μόνο η εκδηλη έναρξη του νέου παγκοσμιοποιημένου λόγου, αλλά επίσης το μη λιγότερο εμφανές τέλος ενός ρυθμιστικού πλαισίου που αναπτύχθηκε και εφαρμόστηκε κάτω από τις συνθήκες μιας σε μεγάλο βαθμό ξεπερασμένης πια τεχνικής επεξεργασίας.

7 Ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου παραμένει, ωστόσο, μια δεσμευτική προϋπόθεση για κάθε χρήση των προσωπικών δεδομένων, ανεξαρτήτως από τις προόδους της τεχνολογίας. Εκείνο,

λοιπόν, το οποίο αμφισβητείται δεν είναι οι προϋποθέσεις μιας ρυθμιστικής παρέμβασης, αλλά η αποτελεσματικότητα των παραδοσιακών κανονιστικών εμποδίων. Ο πρωταρχικός στόχος κάθε παραπέρα προσπάθειας θα πρέπει, λοιπόν, να είναι η ανάπτυξη μιας τεχνολογίας που να εξυψώνει την ιδιωτική ζωή.

8 Οι τεχνικές προδιαγραφές είναι ωστόσο μια διαφορετική θεραπευτική. Μπορούν να προσφέρουν ικανοποιητικές λύσεις, αλλά κινδυνεύουν να προσφέρουν ιδιαίτερα στο κράτος τις καλύτερες μέχρι τώρα δυνατότητες πρόσβασης στο μεγαλύτερο δυνατό αριθμό δεδομένων, όπως δείχνει η συζήτηση γύρω από την "κρυπτοδιάμαχη" και την "ανιχνευσιμότητα".

9 Όλες οι σκέψεις για τις δυνατότητες προστασίας των δεδομένων θα πρέπει, λοιπόν, περισσότερο από ποτέ να επικεντρώνονται στις δύο πιο κρίσιμες αρχές: την ελαχιστοποίηση των δεδομένων που συλλέγονται και τον περιορισμό της επεξεργασίας για σκοπούς που θα διατυπώνονται με ακρίβεια εκ των προτέρων και θα είναι γνωστοί στα άτομα των οποίων τα δεδομένα συλλέγονται. Τα άτομα θα πρέπει, κατά συνέπεια, να έχουν τις ίδιες δυνατότητες να δρουν ανώνυμα, τόσο μέσα από τα ηλεκτρονικά δίκτυα όσο και έξω από αυτά.

10 Εκεί που δεν υπάρχει εγγύηση της ανωνυμίας και αγνοείται η σκοπιμότητα, το αποτέλεσμα είναι μια δυσάρεστη ανενεργία που οδηγεί τα υποκείμενα να απαρνούνται βαθμιαία τα θεμελιώδη δικαιώματά τους. Ένας περιορισμός της ανωνυμίας και της σκοπιμότητας θα πρέπει συνεπώς να αφορά ελάχιστα συγκεκριμένες εξαιρετικές περιπτώσεις, που θα προσδιορίζονται επακριβώς από το νόμο. Το τίμημα είναι μια απώλεια πληροφοριών και για τα δημόσια όργανα και για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, αλλά ένα κέρδος για τις δυνατότητες των ατόμων να καθορίζουν τη χρήση των δικών τους δεδομένων και έτσι να ασκούν τα θεμελιώδη δικαιώματά τους».

της πρόσβασης, τα στοιχεία που είναι αναγκαία για τον έλεγχο της πρόσβασης και ποιος μηχανισμός έχουμε για να προστατευτεί το άτομο. Η συνθήκη του Σένγκεν, μετά από παρεμβάσεις των ομάδων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, προβλέπει την ύπαρξη της προστασίας μέσω της εφαρμογής των εθνικών νόμων των κρατών - μελών, οι οποίοι οριοθετούν αυτή την προστασία. Ο εθνικός, λοιπόν, νόμος κάθε κράτους - μέλους της Ε.Ε. καθορίζει τους όρους της πρόσβασης στις προσωπικές πληροφορίες και η εθνική αρχή προστασίας ελέγχει ανά πάσα στιγμή εάν οι όροι εφαρμόζονται».

ΕΡ.: Τι συμβαίνει με την Ελλάδα;

ΑΠ.: «Αυτό που δεν καταλαβαίνουν μερικοί είναι ότι για να επιτευχθεί η προστασία του ατόμου, για να μπορούσαν να περιορισθούν τα στοιχεία που έχουν στη διάθεσή τους οι αρχές, πρέπει να υπάρχει εσωτερικός νόμος για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και εσωτερική αρχή ανεξάρτητη, που θα εξασφαλίζει την προστασία αυτή. Στην Ελλάδα μέχρι τον Ιανουάριο του 1997 δεν υπήρχε νόμος και αυτή τη στιγμή δεν έχει ολοκληρωθεί η

διαδικασία της δημιουργίας της αρχής της προστασίας. Άρα η Ελλάδα απορρίφθηκε από το Σένγκεν, επειδή δεν είχε ολοκληρώσει τις προαπαιτούμενες διαδικασίες».

ΕΡ.: Τι προβλέπει η ελληνική νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων;

ΑΠ.: «Σε μια χώρα, όπου βασιλεύει το φακέλωμα επί δεκαετίες μετά τον εμφύλιο είναι απαράδεκτο να περάσει μια τέτοια νομοθεσία μόνο το 1997. Αυτή η νομοθεσία είναι βασισμένη στην οδηγία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αλλά σε ορισμένα βασικά σημεία την ξεπερνάει, αυξάνοντας την προστασία των ατόμων στην Ελλάδα και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια περαιτέρω εξέλιξη της προστασίας, με ειδικές ρυθμίσεις σε ορισμένους τομείς».

ΕΡ.: Εσείς ποια γνώμη έχετε κ. Σημίτη για την ηλεκτρονική ταυτότητα; Στο επισημοτικό σας σύγγραμμα βλεπω ότι την καταγγέλλετε...

ΑΠ.: «Βεβαίως την καταγγέλλω με την εξής σκέψη: Η ηλεκτρονική ταυτότητα είναι, κατά κάποιο τρόπο, όπως μετά το

1970, το ενιαίο νόμισμα, ένα σύμβολο. Ο πολίτης, όταν πρωτοσκέπτεται την ηλεκτρονική ταυτότητα - νόμισμα, δικαίως αντιδρά στην ιδέα πως οτιδήποτε τον αφορά είναι συγκεντρωμένο κάτω από ένα νόμισμα και μπορεί να το χρησιμοποιήσει κανείς οπότε θέλει. Το πρώτο ζήτημα είναι: οποιαδήποτε πληροφορία συλλέγεται για το άτομο, θα πρέπει να χρησιμοποιείται για το σκοπό που γνωρίζει και αποδέχεται το άτομο και κανένας τρίτος δεν δικαιούται να έχει πρόσβαση. Η ηλεκτρονική ταυτότητα και το ενιαίο νόμισμα είναι μηχανισμοί που επιτρέπουν να ξεπεραστεί κανείς τον περιορισμό ως ένα σημείο κι αυτό είναι το ζήτημα, ότι χρειαζόμαστε, περισσότερο από ποτέ σήμερα, ρυθμιστικούς κανόνες που να περιορίζουν τη χρήση των προσωπικών δεδομένων».

ΕΡ.: Ποια είναι δηλαδή η δική σας πρόταση ως εμπειρογνώμων επί του θέματος;

ΑΠ.: «Προτού δεχθούμε μηχανισμούς που ενενχουν τον κίνδυνο ή συλλογή των πληροφοριών να αυξηθεί και η χρήση τους να είναι ανεξέλεγκτη, πρέπει προηγουμένως να εξασφαλίσουμε τις ασφαλιστικές δικλίδες της πρόσβασης. Πρέπει, λοιπόν,

ο κρατικός νόμος να εξασφαλίσει την προστασία του πολίτη στην περίπτωση των προσωπικών δεδομένων και να μην υπάρχουν άοριστες διατάξεις. Δεν θα πρέπει να υπάρχει γενική ήρτη που να επιτρέπει στο κράτος να έχει πρόσβαση σε όποια πληροφορία θέλει».

ΕΡ.: Ποια είναι η οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής του πολίτη;

ΑΠ.: «Η οδηγία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι η συνοψη των εθνικών νόμων, όπως υπήρχαν μέχρι τώρα, προσπάθεια εναρμονισμού της νομοθεσίας των κρατών - μελών της Ε.Ε., υποχρέωση των χωρών (Ελλάδα - Ιταλία) να περάσουν νόμους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και τέλος η θέσπιση όρων για τη μεταφορά των προσωπικών δεδομένων εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχει, επομένως, σαφέστερες προϋποθέσεις που αποσκοπούν στην προστασία του ατόμου μέσα στην κοινότητα και τον περιορισμό της χρήσης των προσωπικών στοιχείων έξω απ' αυτήν».